

Thimi Times WEEKLY

विमितीपत्र
Thimi Times
साप्ताहिक

वर्ष १९ अङ्क ०८ ने.सं. ११४५ जैलागा एकादशी असोज ०१ गते बुधवार, २०८२ 17 Sep., 2025, Wednesday पृष्ठ ८ मूल्य रु १०/-

जेनजी आन्दोलन र भक्तपुरमा व्यापक संस्थागत तथा संरचनागत क्षति

भक्तपुर । जेनजी आन्दोलनले भक्तपुर जिल्लामा पुर्‍याएको प्रभावलाई सामान्य हिंसात्मक गतिविधिको रूपमा मात्र सीमित राख्न सकिँदैन । यसले सुरक्षा संयन्त्र, प्रशासनिक संरचना, निजी आवास, व्यावसायिक प्रतिष्ठान, सांस्कृतिक सम्पदा र सामुदायिक सम्पत्तिमा गहिरो क्षति पुर्‍याएको छ । प्रारम्भिक तथ्यांकअनुसार प्रहरीका ४१ युनिट मात्र नभई जिल्लाभरका संवेदनशील संरचना र सेवामा गहिरो अवरोध सिर्जना भएको छ, जसले जिल्लाको शासन व्यवस्थापन, सुरक्षा संयन्त्र र स्थानीय अर्थतन्त्रलाई दिगो रूपमा प्रभावित पारेको छ ।

आन्दोलनकारीहरूले प्रहरी वृत्त जगाती, ठिमी, बालकोट प्रभाग, सानोथिमि लगायतका युनिटमा लक्षित आक्रमण गर्दा ४१ युनिट आंशिक वा पूर्णरूपमा क्षतिग्रस्त भएका छन् । यी आक्रमणले केवल भौतिक संरचना नष्ट गरेको मात्र होइन, प्रहरी संगठनको मनोबलमा पनि प्रत्यक्ष असर पारेको छ ।

आगजनी र तोडफोडका कारण संवेदनशील अभिलेख, प्रशासनिक सामग्री, अनुसन्धानका प्रमाण र सुरक्षात्मक उपकरणहरू समेत नष्ट भएका छन् ।

विशेष गरी जिल्ला ट्राफिक प्रहरी परिसर चुनदेवीमा भएको विनाश यस आन्दोलनको चरम रूप प्रदीप खत्रीका अनुसार सो भवनभित्र राखिएका करिब १०० भन्दा बढी सवारीसाधन पूर्ण रूपमा जलेका छन् । यससँगै करिब १० वटा मोटरसाइकल, १६ बोरा चामल, खाद्यान्न, प्रहरीको पोशाक, मोबाइल र अन्य उपकरण लुटपाटमा परेका छन् । यस घटनाले प्रहरी प्रशासनको आकस्मिक तयारी र सम्पत्तिको सुरक्षा संयन्त्रमा देखिएको कमीलाई प्रस्ट्याउँछ ।

ठिमी र जगाती प्रहरी वृत्तका सबै थुनुवा फरार हुनु, साथै सानोथिमीस्थित बालसुधार गृहका थुनुवा किशोरहरू सम्पर्कविहीन हुनु, प्रहरी हिरासत र सुधारगृह व्यवस्थापनमा गम्भीर

चुनौती देखिएको छ । यसलाई केवल आन्दोलनकै परिणाम नभई, दीर्घकालीन संस्थागत कमजोरीका रूपमा पनि हेर्न सकिन्छ ।

प्रशासनिक संरचना र सार्वजनिक सेवामा असर सरकारी निकायहरू आन्दोलनको प्रमुख लक्ष्य बने । जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सडक डिभिजन कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालय लगायतका निकायमा आगजनी र तोडफोड हुँदा तत्कालीन सेवा प्रदायन नै अवरुद्ध भयो । जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा भएको क्षतिले मुद्दा फाँट, नागरिकता र राष्ट्रिय परिचयपत्र शाखाका संवेदनशील अभिलेख जलेर नष्ट गर्‍यो, जसको परिणामस्वरूप नागरिक सेवा प्रदायनमा दीर्घकालीन अवरोध देखा पर्ने निश्चित छ । प्रशासनिक प्रक्रिया र कानुनी कार्यान्वयनका दृष्टिले यो ठूलो क्षति हो ।

यातायात व्यवस्था कार्यालयमा भएको आगजनीले भवन मात्र होइन, तीनतले संरचना भित्र

रहेका सबै कार्यालय सामग्री, दर्ता अभिलेख, उपकरण र अन्य प्रशासनिक सम्पत्तिलाई पूर्णरूपमा खण्डहरमा परिणत गरेको छ । यसले यातायात व्यवस्थापन, नवीकरण प्रक्रिया र दर्ता प्रणालीमा ठूलो समस्या निम्त्याएको छ ।

त्यस्तै सूर्यविनायक नगरपालिका-४ दधिकोट गाम्चा र गुण्डुस्थित वडा कार्यालय खरानी बनेका छन् । सूर्यविनायक नगरपालिकाको मुख्य कार्यालयमा तोडफोड भए पनि स्थानीय समुदाय र नगर प्रहरीको प्रतिकारका कारण पूर्ण क्षति हुनबाट जोगिएको बताइएको छ । यस घटनाले स्थानीय तहको सुरक्षात्मक नीतिमा पुनर्विचार आवश्यक छ भन्ने सन्देश दिन्छ ।

राजनीतिक नेतृत्व र निजी सम्पत्तिमा लक्षित आक्रमण

आन्दोलनकारीहरूले जनप्रतिनिधिराजनीतिकनेतृत्वमाथि प्रत्यक्ष प्रहार गरेका छन् । सूर्यविनायक वडा नं. ७ का अध्यक्ष रविन्द्र सापकोटाको गुण्डुस्थित घर पूर्ण रूपमा नष्ट भएको छ भने वडा नं. ५ का अध्यक्ष राजकुमार जोशीको घरमा तोडफोड र आगजनी हुँदा एउटा मोटरसाइकल जलेको छ ।

पूर्वप्रधानमन्त्री एवं नेकपा एमाले अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीको बालकोटस्थित निवासमा गरिएको आगजनीले उनको घर खण्डहरमा परिणत भएको छ । त्यस्तै, एमाले पोलिटब्यूरो सदस्य महेश बस्नेतको तीनतले आवास पूर्ण रूपमा जलेर नष्ट भएको छ । अन्य पोलिटब्यूरो

बाँकी पेज ७ मा

४५औं नेपाल भाषा साहित्य तःमुंज्या सफल पार्न तयारी शुरु

भक्तपुर । ४५औं नेपाल भाषा साहित्य तःमुंज्या सफल बनाउने उद्देश्यले आयोजक समितिको आयोजनामा एक विशेष महिला भेला सम्पन्न भएको छ । भेलामा तःमुंज्याको तयारी, अतिथि सत्कार, र महिलाको भूमिकासम्बन्धी महत्वपूर्ण छलफल गरिएको थियो ।

भेलामा प्रमुख अतिथिको

रूपमा उपस्थित नेपाल मजदुर किसान पार्टीका केन्द्रीय सदस्य तथा भक्तपुर नगरपालिकाका मेयर सुनिल प्रजापतिले तःमुंज्या सफल बनाउन सम्पूर्ण वर्ग र समुदायको अमूल्य सहयोग आवश्यक हुने बताए । विशेष गरी महिलाहरूको सक्रिय सहभागिता र विभिन्न क्षेत्रका आगन्तुकहरूलाई गरिने उत्कृष्ट

बाँकी पेज ७ मा

जुम्लाको स्याउ भक्तपुरमा : सस्तो, स्वादिलो र अर्गानिक

भक्तपुर । जुम्लाबाट ल्याइएको ताजा स्याउ यस वर्ष भक्तपुरको बजारमा पुगेको छ । भाद्रको पहिलो सातादेखि सुरु भएको स्याउ टिपाईसँगै, जुम्लाका कृषक तथा व्यवसायीहरूले भक्तपुरको कमलविनायक

क्षेत्रमा विक्री वितरण गरिरहेका छन् । सस्तो, स्वादिलो र कुनै रासायनिक पदार्थ नहालेको अर्गानिक स्याउ उपभोक्तामाझ लोकप्रिय बन्दै गएको छ ।

जुम्लाबाट भक्तपुर स्याउ ल्याउने व्यवसायी हरि राउतका अनुसार स्याउको देखिने रूप

बाँकी पेज ७ मा

पूर्वप्रधानन्यायाधीश सुशीला कार्की नेपालको पहिलो महिला प्रधानमन्त्री नियुक्त, संसद् विघटन गरी ६ महिनाभित्र निर्वाचनको तयारी

भक्तपुर । नेपालमा संवैधानिक र राजनीतिक रूपान्तरणको नयाँ अध्याय सुरु भएको छ । राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले संविधानको धारा ६१ बमोजिम पूर्वप्रधानन्यायाधीश सुशीला कार्कीलाई नेपालको प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त गर्नुभएको छ । कार्की नेपालको पहिलो महिला प्रधानमन्त्री बनेकी छिन् । शीतलनिवासमा आयोजित विशेष समारोहका बीच कार्कीले

राष्ट्रपतिबाट पद तथा गोपनीयताको शपथ लिए े । संविधानको धारा ७६ को सट्टा धारा ६१ प्रयोग गर्दै कार्कीको नियुक्ति हुनु अभूतपूर्व घटनाको रूपमा लिइएको छ । धारा ६१ राष्ट्रपतिसँग सम्बन्धित भए पनि राष्ट्रहित र राष्ट्रिय एकता प्रवर्द्धनका लागि राष्ट्रपतिले प्रधानमन्त्री नियुक्त गर्न सक्ने व्याख्या गरिएको छ ।

प्रधानमन्त्री कार्कीको

सिफारिसमा राष्ट्रपति पौडेलले प्रतिनिधिसभा विघटन गरी आगामी ६ महिनाभित्र नयाँ निर्वाचनको मिति घोषणा गर्नुभएको छ । सरकारले आगामी फागुन महिनाभित्र निर्वाचन गराउने तयारी थालेको छ ।

वि.सं. २००९ जेठ २५ मा विराटनगरमा जन्मिएकी कार्की न्याय क्षेत्रमा एक दृढ, इमानदार र निडर व्यक्तित्वको रूपमा परिचित छन् । उनी सर्वोच्च अदालतको प्रथम महिला प्रधानन्यायाधीश समेत हुन । २०७३ असार २७ देखि २०७४ जेठ २४ सम्म उनले प्रधानन्यायाधीशको जिम्मेवारी सम्हालेकी थियी ।

पूर्वप्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको नेतृत्वमा रहेको संवैधानिक परिषदले कार्कीलाई प्रधानन्यायाधीशमा सिफारिस

बाँकी पेज ७ मा

आन्दोलनबाट सत्ता गुमाएका दलहरू पुनर्गठनको बाटो पहिल्याउँदै

दीपक श्रेष्ठ

काठमाडौँ । जेनजी आन्दोलनले सिर्जना गरेको नेपालको राजनीतिक संक्रमणले सत्ताच्युट हुन पुगेका राजनीतिक दलहरूको भूमिकालाई पूर्णतया पुनःपरिभाषित गरेको छ । आन्दोलनपश्चात सत्ता गुमाएका प्रमुख दलहरू-नेपाली कांग्रेस, एमाले र माओवादी-हाल चुनावी प्रक्रियातर्फ धर्केलिएका छन् । अन्तरिम सरकारको घोषणाअनुसार फागुन २१ गते हुने प्रतिनिधिसभा निर्वाचनलाई तिनै दलहरूले औपचारिक रूपमा कुनै निर्णय नगरे पनि व्यावहारिक रूपमा स्वीकार गर्ने मनस्थितिमा पुगेको आभास गर्न सकिन्छ । आन्दोलनले संविधान, संसद् र संघीय लोकतान्त्रिक संरचनामा गम्भीर संकट ल्याएपछि चुनावलाई राज्य र व्यवस्थाको स्थायित्व कायम गर्ने एक मात्र उपायका रूपमा

प्रस्तुत गरिएको हो । साथै देशमा मौलाउँदै गएको नेताहरूको दम्भ र राज्यको स्रोत र साधन माथिको दोहनले नै वर्तमान अवस्थाको सिर्जना भएकोमा दलका दोस्रा पुस्ताका नेताहरू एकमत भए पनि अझै दलको नेतृत्व गरिरहेका नेताहरूमा दलको पुरानो संरचना परिवर्तन गर्ने सवालमा भने ठोस रूपमा आवाज उठ्न नसकेको राजनीतिक विश्लेषकहरूको ठहर रहेको छ ।

तर राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले यस प्रक्रियामा सक्रिय मध्यस्थताको भूमिका निर्वाह गर्दै आएका छन् । उनले दलहरूसँग संवाद गर्दै औपचारिक र अनौपचारिक दुवै माध्यमबाट चुनावमा सहभागी हुन निरन्तर आग्रह गरिरहेका छन् । शनिवार सार्वजनिक वक्तव्यमा उनले आन्दोलनपछि प्राप्त शान्तिपूर्ण निकासलाई ऐतिहासिक उपलब्धि भन्दै संविधानको रक्षाका लागि

तोकिएको अवधिभित्र निर्वाचन सम्पन्न गर्नुपर्नेमा जोड दिएका थिए । पौडेलले संसद् विघटन नगरी वैकल्पिक समाधान खोज्ने प्रयास गरेको उल्लेख गरे पनि आन्दोलनकारीहरू नमानेपछि, चुनावमार्फत नयाँ जनमत प्राप्त गर्नु अपरिहार्य बनेको बताए । उनका अनुसार यस प्रक्रियाले मात्र लोकतान्त्रिक अभ्यासलाई वैधता दिन सक्छ र लोकतन्त्रलाई दीर्घकालीन आधारमा स्थिर बनाउन सक्छ ।

एमाले महासचिव शंकर पोखरेलले सोमबार पार्टी कार्यालय निरीक्षणका क्रममा निर्वाचनको समयसीमा पूरा गर्नुपर्ने आवश्यकतामाथि प्रस्ट विचार राखेका छन् । उनले सडक आन्दोलनले अस्थायी दबाव सिर्जना गर्न सक्ने भए पनि दीर्घकालीन राजनीतिक समाधान भने निर्वाचनमार्फत

बाँकी पेज ७ मा

निलबाराही संरक्षण योजनामा अन्तरक्रिया : जनश्रमदानले राज्यको आँखा खोल्‍यो

भक्तपुर – भक्तपुरस्थित ऐतिहासिक निलबाराही मन्दिर क्षेत्र संरक्षणका लागि स्थानीयवासीले थालेको जनश्रमदान अभियानले अन्ततः राज्यको ध्यान तानेको छ। जनश्रमदानबाट संरक्षण कार्य अघि बढेपछि सरकारसँग करिब १८ करोड रुपैयाँ बराबरको स्रोत सुनिश्चित भएको घोषणा भएको छ।

मध्यपुर थिमीमा बुधवार विहान आयोजित संरक्षण योजनासम्बन्धी विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डीपीआर) प्रस्तुतिकरण कार्यक्रममा सरोकारवाला, स्थानीयवासी र प्राविधिकबीच व्यापक छलफल भएको छ।

मौलिक शैलीमा संरक्षणको माग सहभागी वक्ताहरूमध्ये अधिकांशले निलबाराही धार्मिक र सांस्कृतिक सम्पदा भएकाले यसलाई वातावरणमैत्री र मौलिक शैलीमा संरक्षण गर्नुपर्नेमा जोड दिए। पुरातत्व विभागसँग घनिष्ट परामर्श गरेर योजना अघि बढाउनुपर्ने राय प्रस्तुत भयो।

स्थानीयहरूले विगतमा सरकारी ठेक्कापट्टामा मौलिकता हराउने, ढिला सुस्ती हुने र भ्रष्टाचार हुने समस्या दोहोरिन सक्ने भन्दै योजना कार्यान्वयनमा पारदर्शिता आवश्यक रहेको बताए।

“जनताको श्रमदान नै प्रमुख आधार” जनश्रमदानबाटै संरक्षण सम्भव हुने जनाउँदै श्रमदाता र स्थानीय अभियान्ताहरूले “माटो रोकिएन भने श्रमदानले सरकारी खर्च पनि बचत हुन्छ” भन्ने तर्क गरे।

स्थानीय दिलकृष्ण राजबहाकले अतीतमा निलबाराहीलाई “मागी खाने भाडो” बनाएर

योजना मात्र ल्याइने गरेको स्मरण गर्दै अहिले जनता आफै जागेको बताए। “योजना बीचमै रोकिनु हुँदैन, भ्रष्टाचार र अनियमितता बिना छिट्टै सम्पन्न हुनुपर्छ,” उनको भनाइ थियो।

सिमेन्ट प्रयोगमाथि आपत्ति अधिवक्ता एवं सम्पदाप्रेमी राजकुमार सुवालले ऐतिहासिक धार्मिक सम्पदामा सिमेन्टको प्रयोग गैरकानूनी हुने र दीर्घकालीन दृष्टिले हानिकारक हुने बताए। “५०-१०० वर्षको आयु हुने सिमेन्टले निलबाराही जस्तो सम्पदा बचाउन सक्दैन। विदेशी पर्यटक सिमेन्टको कंक्रीट हेर्न आउँदैनन्,” उनले भने।

उनले पुरातत्व विभागका विगतका योजनामा समेत गैरकानूनी गतिविधि रहेको आरोप लगाउँदै “सिमेन्टरहित योजना बनाउन सकिन्छ, हामी विरोधका लागि होइन, सहयोगका लागि यहाँ छौं,” स्पष्ट गरे।

श्रमदाता कैलाश श्रेष्ठले डीपीआरमा स्थानीय रोजगारीको प्रावधान प्रष्ट नभएको बताए। सरकार समितिका सचिव अनिश वैद्यले “आगामी पुस्ताले प्रश्न गर्न नसक्ने गरी दीर्घकालीन संरक्षण गर्नुपर्छ,” भन्दै धार्मिक, सांस्कृतिक र तान्त्रिक सरोकारवालासहित स्थानीय सुझावलाई कार्यान्वयनमा प्राथमिकता दिनुपर्नेमा जोड दिए।

वातावरणविद् बटुकृष्ण उप्रेतीले निलबाराही क्षेत्र वन क्षेत्र भएकोले कुनै रुख नकटिने जानकारी दिए। “वन क्षेत्रमा काम गर्दा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण अनिवार्य छ,” उनले स्मरण गराए।

“राजनीति नगरी एकजुट हुनुपर्छ”

स्थानीय सुरेन्द्र श्रेष्ठले सम्पदा संरक्षणमा देखिएको जोश जाँगरलाई राजनीति कारण कमजोर नबनाउन आग्रह गरे।

श्रमदाता सुनवीरकृष्ण प्रजापतिले “५० वर्षदेखि निलबाराही रोहिमा समस्या देखिँदै आएको छ, सवै मिलेर संरक्षण गर्नुपर्छ,” भन्दै योजना पारदर्शी बनाउन चेतावनी दिए।

श्रमदाता हरिकृष्ण लाखेले राज्यले निलबाराही क्षेत्रलाई हेपेको गुनासो गर्दै श्रमदानकर्ताप्रति आभार व्यक्त गरे।

अभियान्ता भगवती श्रेष्ठले “भक्तपुरदेखि जेष्ठ नागरिकसम्म कूलदेवताको नाममा श्रमदान गर्दै आएका छन्, यसलाई कमजोर बनाउने भ्रष्टाचार सत्य हुँदैन,” भने। “६० हजारभन्दा बढीले श्रमदान गरिसके”

अभियान्ता निशुल (सुनिल) प्रजापतिले अहिलेसम्म ६० हजारभन्दा बढी मानिसले श्रमदान गरिसकेको जानकारी दिए।

“हामीले बाटो बनायौं, नाम कमाउन होइन, निलबाराही बचाउना अहिले पनि भक्तपुरबाट श्रमदान गर्न आएका मानिसलाई योजना प्रस्तुतिले रोक्छ भने त्यो गलत हो,” उनले भने। स्थानीय वडाध्यक्ष सानुकाजी राजबहाकको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा प्राविधिक दिलिप गसिले “सकेसम्म सिमेन्ट प्रयोग नगर्ने, तर प्राविधिक हिसाबले आवश्यक काम रोकन नहुने” तर्क राखे।

नगर प्रमुख सुरेन्द्र श्रेष्ठले “नगरपालिकाले रोकने काम गरेको छैन, योजना चैत्र-वैशाखभित्रै सम्पन्न हुनेछ,” भन्दै आवश्यक भए अन्य योजना रोक्ने पनि बजेट उपलब्ध गराइने बताए।

उपप्रमुख विजयकृष्ण श्रेष्ठले ढिला भए पनि संरक्षण योजना बनेकोमा सन्तोष व्यक्त गर्दै स्थानीय समुदायसँग मिलेर कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता जनाए।

निलबाराही संरक्षण अभियानमा स्थानीयको श्रमदान र निरन्तर दबाबले राज्यलाई गम्भीर बनाएको छ। तर मौलिकता, पारदर्शिता र प्राविधिक शुद्धताको सवाल अबै समाधान हुन बाँकी देखिन्छ। सहभागीहरूको एक स्वर छ–“निलबाराही सम्पदा पुस्तौँसम्म सुरक्षित रहोस्, श्रमदान र जनभावनालाई सम्मान गरियोस्।”

विद्यार्थीको शिक्षामा व्यवहारिक पक्ष आवश्यक : सांसद गोसाई

भक्तपुर । ४५औँ नेपालभाषा साहित्य तःमुंज्या तथा सांस्कृतिक कार्यक्रमको अवसरमा आयोजित विद्यार्थी भेलामा प्रमुख अतिथि प्रदेश सांसद सुरेन्द्रराज गोसाईले विद्यार्थी शिक्षामा व्यवहारिक पक्षलाई विशेष प्राथमिकता दिनुपर्ने विचार व्यक्त गरेका छन्।

नेपाल मजदुर किसान पार्टी (नेमकिपा) का केन्द्रीय सदस्य समेत रहेका सांसद गोसाईले केवल किताबी ज्ञान र परीक्षामा आधारित मूल्यांकनले विद्यार्थीको समग्र व्यक्तित्व विकास सम्भव नहुने बताए। उनले भने, “शिक्षालाई तीन घण्टाको परीक्षा मात्रले मापन गर्न सकिन्ना। व्यवहारिक शिक्षा, सामाजिक सहभागिता, अनुशासन, तथा नैतिक मूल्यहरू नै समग्र शिक्षाको मूल आधार हुन्।”

कार्यक्रममा बोल्दै उनले विद्यार्थीहरूलाई

सामाजिक, सांस्कृतिक र राजनीतिक गतिविधिमा सक्रिय सहभागिताको अपिल गरे। “हामीले व्यक्तिपरक सोचभन्दा समाजपरक सोच विकास गर्नुपर्छ,” गोसाईले जोड दिए, “समाजको कक्षा नै सबैभन्दा ठूलो पाठशाला हो।” उनले पछिल्लो समय देखिएको ‘नासिंस्टिक प्रवृत्ति’को नेतृत्वप्रति चिन्ता व्यक्त गर्दै भने, “आफू मात्र योग्य ठान्ने प्रवृत्तिले देशलाई दुर्घटनातर्फ धकेलेको छ। शिक्षालाई व्यवहारमा उतारेर समस्याको समाधान शिक्षण प्रणालीमै खोज्नुपर्छ।”

चीनमा विकास गरिएको ‘स्क्रिन टाइमबाट ग्रीन टाइम’ सिद्धान्तको उदाहरण दिँदै उनले नेपाली समाजमा पनि केही न केही उत्पादनशील र समाजोपयोगी कार्य गर्नुपर्ने बताए।

सांसद गोसाईले भ्रष्टाचार र

अराजक गतिविधिको कडा आलोचना गर्दै सिंहदरबार लगायतका सरकारी सम्पत्तिमा भएको तोडफोड तथा आगजनीप्रति खेद व्यक्त गरे। “देशको मुख्य डाटा सेन्टर जलेर नष्ट हुनु हामी जनताको नै बुद्धि भ्रष्ट भएको संकेत हो,” उनले टिप्पणी गरे।

कार्यक्रमका सभापति तथा आयोजक समिति अध्यक्ष रविन्द्र खर्बुजाले तःमुंज्या कार्यक्रमलाई ‘खुला विश्वविद्यालय’को रुपमा लिँदै सम्पूर्ण विद्यार्थीलाई यसबाट लाभ उठाउन आग्रह गरे। उनले कार्यक्रमको सफलताका लागि आर्थिक, भौतिक तथा नैतिक सहयोग पुऱ्याउने सम्पूर्ण टोल तथा वडावासीप्रति आभार व्यक्त गरे।

नेपाल क्रान्तिकारी विद्यार्थी संघ, भक्तपुरका सचिव सुजी ह्योङजुले नेक्राविसंघ नेमकिपाको वर्गीय संगठन भएकोले भ्रष्टाचारविरुद्ध सदैव संघर्षरत रहेको बताए। उनले जेन जि समूहको आन्दोलनबारे टिप्पणी गर्दै राजनीतिशास्त्रको आधारभूत ज्ञानबिना गरिएको आन्दोलनले तात्त्विक परिवर्तन सम्भव नभएको बताए। “विद्यालयस्तरमै राजनीतिक चेतना जगाउने कक्षा सञ्चालन गर्नुपर्छ,” उनले जोड दिए।

कार्यक्रममा रवसाखलका सचिव राजन जति, अजेन्द्र कुमार लघु, रमा मातां, रेजा जति लगायतले पनि आफ्ना विचार राखेका थिए। कार्यक्रमले सांस्कृतिक, शैक्षिक र राजनीतिक चेतना विकासमा योगदान पुऱ्याउने विश्वास आयोजक समितिले व्यक्त गरेको छ।

आदिवासी जनजातिलाई बेवास्ता गरिएको भन्दै साभा धारणा तयार गर्न बौद्धिक समूहको घोषणा

काठमाडौँ । जीएनजी आन्दोलनपछिको राजनीतिक पुनर्संरचनामा आदिवासी जनजाति समुदायलाई बेवास्ता गरिएको भन्दै आदिवासी बौद्धिक समूहले साभा धारणा तयार गर्दै सशक्त ढंगमा अगाडि बढ्ने घोषणा गरेका छन्।

बिहीबार नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ सम्बद्ध बौद्धिक समूहद्वारा आयोजित डिजिटल संवाद कार्यक्रममा विभिन्न अधिकारकर्मी, समाजशास्त्री, अभियन्ता र संघ संस्थाका नेताहरूले अहिलेको राजनीतिक संक्रमणकाललाई आदिवासी आन्दोलनको लागि अवसर र चुनौती दुवैका रूपमा व्याख्या गर्दै अब स्पष्ट रणनीतिसहित अघि बढ्नुपर्ने आवश्यकता औल्याएका हुन्।

कार्यक्रममा लार्हुर्नपका उपाध्यक्ष तथा अधिवक्ता शंकर लिम्बुले आदिवासी जनजातिलाई ‘नन्-एक्जस्टेन्ट’ (अदृश्य) ठानिएको भन्दै अब ‘भिजिबल’ भएर अघि सर्नुको विकल्प नरहेको धारणा व्यक्त गरे। “३५.२ प्रतिशत जनसंख्या रहेका आदिवासी जनजातिहरूले शक्ति देखाउने बेला आएको छ,” उनले भने, “अब हामी अधिकारसहित भूमिको मालिक बन्ने साभा अठोटका साथ अघि बढ्नेछौं।”

समाजशास्त्री डा. कृष्ण बहादुर भट्टचनले जेएनजी आन्दोलनलाई पुरानै सत्ता संरचनाको निरन्तरता भन्दै त्यहाँ आदिवासी मुद्दाको उपस्थिति नरहेको आरोप लगाए। “विद्रोहबाट राज्य कमजोर हुन्छ, यस्तो अवस्थामा आदिवासीले आफ्नो पोजिशन क्लियर गरेर अघि बढ्नुपर्छ,” उनले भने, “आत्मनिर्णय, पहिचान, धर्मनिरपेक्षता र संघीयताको रक्षाका लागि हामी आफै तयार हुनुपर्छ।”

अभियन्ता नन्द कन्दङ्वाले आन्दोलनले फरक मोड लिएको विश्लेषण गर्दै अब आदिवासी समुदायले साभा धारणा तयार गर्न आफै पहल गर्न लागेको जानकारी दिए। “साभा अपनत्व, अठोट र आवाजबाट मात्र हामी स्रोतसाधनका मालिक हुन सक्छौं,” उनले भने।

कार्यक्रममा अर्का अभियन्ता गोविन्द छत्र्यालले राजनीतिक दलहरूप्रति निर्भरता त्यागेर परिवर्तनको पक्षमा खुला समर्थन गर्न आदिवासी समुदायलाई आग्रह गरे। “जेएनजी आन्दोलन नातावाद, कृपावाद र अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताको पक्षमा भए पनि अहिले संवैधानिक र कानुनी जालोमा पारिएको छ,” छत्र्यालले बताए।

महासंघका महासचिव दिवश राईले चाँडै साभा धारणा सार्वजनिक गर्ने तयारी भइरहेको जानकारी दिए। “सबैको स्वामित्व हुने गरी मस्यौदा अन्तिम चरणमा पुगेको छ,” उनले भने।

कार्यक्रममा नेपाल तामाङ घेदुङका अध्यक्ष मोहन गोले, किरात राई यायोक्खाका महासचिव भीम राई, नेडल माभी संघकी अध्यक्ष चिनीमाया माभी, महासंघ अध्यक्ष गेल्जेन लामा शेर्पा लगायतले पनि आ-आफ्ना धारणा प्रस्तुत गरेका थिए।

कार्यक्रममा सहभागी वक्ताहरूले हालको राजनीतिक बहसले संविधान, संघीयता र धर्मनिरपेक्षता जस्ता उपलब्ध अधिकार गुम्ने खतरा बढेको भन्दै ती मूल्यहरूको रक्षार्थ एकीकृत आवाज आवश्यक भएको बताए। पहिचानवादी मोर्चाका संयोजक प्राडा महेन्द्र लावतीले अहिलेको संक्रमणकाल परिवर्तनको अवसर भए पनि प्रतिगमनको खतरा उत्तिकै रहेको भन्दै साभा रणनीति निर्माणमा जोड दिए।

भक्तपुरका प्रशासन र प्रहरी कार्यालय पुनः सेवामा फर्किए

भक्तपुर । जेनजी आन्दोलनका क्रममा तोडफोड र आगजनीको गम्भीर असर व्यहोरेका भक्तपुरका जिल्ला प्रशासन कार्यालय र प्रहरी कार्यालयहरू लामो अवरोधपछि फेरि सेवामा फर्किएका छन् । आन्दोलनले भक्तपुरका सरकारी निकायहरूलाई ठूलो मात्रामा क्षति पुऱ्याएको थियो, तर अब धमाधम सरसफाइ र पुनःनिर्माणका कार्यहरू सम्पन्न भएपछि ती कार्यालयहरू पुनः सञ्चालनमा आएका हुन् ।

आन्दोलनका क्रममा जिल्ला प्रशासन कार्यालयको मुद्दा शाखा पूर्णरूपमा ध्वस्त भएको थियो । त्यस्तै अन्य शाखाहरूको कागजी फाइलदेखि लिएर दैनिक सेवा प्रवाहमा प्रयोग हुने उपकरणहरू समेत जलेका वा नष्ट भएका कारण सर्वसाधारणलाई ठूलो असुविधा भएको थियो । प्रमुख जिल्ला अधिकारी (प्रजिअ) नमराज धिमरेका अनुसार कार्यालय परिसरमा जलेका सवारीसाधन, काठपाटी, फर्निचर र सम्पूर्ण जलेका संरचनाहरू हटाइएपछि सेवा विस्तारका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको छ ।

“जलेका क्षेत्रको विस्तृत सरसफाइ गरी कार्यालयलाई फेरि सञ्चालन योग्य बनाइएको छ,” प्रजिअ धिमरेले बताए । उनका अनुसार नष्ट भएका शाखाहरूलाई अस्थायी रूपमा व्यवस्थित गरी अहिले सेवा प्रवाह गर्न थालिएको छ । साथै, जिल्ला प्रशासन कार्यालयसँगै जिल्ला समन्वय समिति, काठमाडौँ उपत्यका नगर विकास कार्यालय भक्तपुर, महिला तथा बालबालिका कार्यालय, वन डिभिजन कार्यालयलगायतका सरकारी निकायहरूले पनि केही दिनभित्रै सरसफाइ सम्पन्न गरी सेवा दिन थालेका छन् । यसले जनतालाई आवश्यक काम गर्न सहज भएको अधिकारीहरूको भनाइ छ ।

यद्यपि, आन्दोलनले पूर्णरूपमा क्षति पुऱ्याएका कार्यालयहरू अबै पुनः सञ्चालनमा आउन नसकेका छन् । विशेषगरी यातायात कार्यालयको सम्पूर्ण भवन र भित्रका उपकरणहरू जलेर नष्ट भएकाले तत्काल सेवा दिन नसकेको जनाइएको छ । त्यस्तै सूर्यविनायक नगरपालिका-४ र ७ का कार्यालयहरूमा पनि विस्तृत पुनःनिर्माण आवश्यक भएकाले सामान्य सेवा अबै अवरुद्ध रहेको छ ।

प्रजिअ धिमरेले आन्दोलनका क्रममा प्रहरीले प्रयोग गर्ने हतियार, संचार उपकरण र अन्य सामग्री लुटिएको स्मरण गर्दै, ती वस्तुहरू भदौ मसान्तभित्र स्वेच्छिक रूपमा बुझाउन सार्वजनिक सूचना जारी गरिएको जानकारी दिए । उनले भने, “निर्धारित समयसीमाभित्र बुझाइएका सामग्रीमा कुनै कानुनी कारवाही हुने छैन । तर, तोकिएको समयपछि प्रहरीले खोजतलास गर्नेछ, जसको क्रममा फेला परे कानुनी कारवाही अनिवार्य हुनेछ ।”

भक्तपुरमा सरकारी कार्यालयहरू पुनः सेवामा फर्कनु स्थानीय प्रशासनको सक्रियता र सरसफाइ अभियानकै परिणाम भएको अधिकारीहरूको भनाइ छ । लामो समयदेखि कामकाज अवरुद्ध हुँदा सेवाग्राहीले भोग्नुपरेको असुविधा केही हदसम्म हटेको जनाइएको छ । अब बाँकी कार्यालयहरूको पुनःनिर्माण छिट्टै सम्पन्न हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

थिमि टाइम्स साप्ताहिक

– छिमेकी तथा आफना साथीभाइको निन्दा गर्ने बानी परापूर्व कालबाटै मानिसको मनोरंजनको विषय बन्दै आएको छ ।

– प्रेमचन्द

सम्पादकीय

विध्वंसविरुद्ध प्रमाण सङ्कलनमा नागरिक संलग्नता अनिवार्य

देशमा मौलाउँदै गएको बेथिति र विसंगतिका विरुद्ध नयाँ युवा पुस्ताको आन्दोलनबाट नेपाली कांग्रेस र नेकपा एमालेको गठबन्धनमा के.पि. शर्मा ओलीको नेतृत्वमा बनेको सरकारले राजीनामा दिएर पलायन भएपछि बनेको नयाँ मन्त्रिपरिषद्को पहिलो बैठकले ‘जेन-जी आन्दोलन’को नाममा भएको जनधनको क्षति र त्यसका जिम्मेवार पक्षहरूबारे छानबिन गर्न न्यायिक आयोग गठन गर्ने निर्णय गरेको छ । यो निर्णयले सुशासनप्रति सरकारको प्रतिबद्धता मात्र होइन, हिंसात्मक गतिविधिमा संलग्नहरूलाई न्यायको कठघरामा ल्याउने गम्भीर प्रयासको संकेत पनि दिएको छ ।

आन्दोलनको नाममा सार्वजनिक तथा निजी सम्पत्तिमा आगजनी, लुटपाट, प्रहरीको हत्या, र तोडफोडजस्ता घटनाहरूले लोकतान्त्रिक अधिकारको नाममा अपराधिक गतिविधिलाई प्रोत्साहन गरिएको आशंका जन्माएको छ । त्यसैले यस्ता घटनामा संलग्न व्यक्तिहरूको पहिचान गरी कानुनी कारबाही सुनिश्चित गर्नु आजको सबैभन्दा ठूलो आवश्यकता हो ।

यही सन्दर्भमा देशका विभिन्न स्थानमा नागरिक तहबाट प्रहरी कार्यालयहरू पुनःनिर्माण तथा सरसफाइको काममा देखिएको सक्रियता उत्साहजनक छ । देशका विभिन्न स्थानमा नागरिकहरू स्वयंले प्रहरीलाई सेवा पुनः सञ्चालन गर्न आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराइरहेका छन् । यस प्रकारका प्रयासहरूले प्रहरीको मनोबल वृद्धि मात्र होइन, समाजमा सकारात्मक परिवर्तनको आशा पनि बढाएको छ ।

त्यस्तै, कतिपय स्थानहरूमा नागरिकहरूले आन्दोलनको दौरान लुटिएका सामग्रीहरू फिर्ता गराउन थालेका छन् । अपराधमा संलग्न व्यक्तिहरूको पहिचानमा सहयोग पुर्‍याउने काम पनि भइरहेको छ । यसले नेपाली समाजको जीवन्त र जिम्मेवार पक्ष उजागर गरेको छ । यदि निजामती सेवा लगायत राज्य संयन्त्रका अन्य अंगहरूले पनि यस्तै नागरिक उत्तरदायित्व ग्रहण गरेमा, देश पुनः सामान्यतर्फ फर्कन समय लाग्नेछैन ।

नेपाल प्रहरीले हिंसात्मक घटनामा संलग्नहरूको पहिचान गर्न प्रमाण सङ्कलन कार्य सुरु गरिसकेको छ । यो तिनको कानुनी दायित्व हो, तर संकटपछिको उनीहरूको तत्काल सक्रियता र मनोबल सराहनीय छ । घटनासँग सम्बन्धित प्रमाणहरू नष्ट हुनुअघि नै सुरक्षित राख्नु र व्यवस्थित रूपमा अभिलेख राख्नु न्यायिक छानबिनको प्रक्रिया सफल बनाउन अपरिहार्य हुन्छ ।

यही कारणले प्रमाण सङ्कलनको यस महत्वपूर्ण कार्यमा आमनागरिकको सक्रिय सहभागिता आजको समयको माग बनेको छ । सामाजिक सञ्जाल र डिजिटल माध्यममा उपलब्ध भिडिओ, तस्बिर र प्रत्यक्षदर्शीका बयानहरू महत्त्वपूर्ण प्रमाण बन्न सक्छन् । साथै, आन्दोलनका नाममा उत्रिएकाहरू आफैँले आफू हिंसात्मक गतिविधिमा संलग्न नरहेको प्रमाणित गर्न चाहन्छन् भने, सत्यतथ्य सार्वजनिक गर्न र अनुसन्धानमा सहयोग गर्नुपर्ने दायित्व उनीहरूकै हो ।

शान्ति, सुरक्षा र विधिको शासन स्थापनाको लक्ष्य प्राप्त गर्न नागरिक संलग्नता अत्यावश्यक छ । दोषीमाथि कारबाही र निर्दोषको संरक्षण सुनिश्चित गर्न प्रमाण सङ्कलनको अभियानमा नागरिकको ऐक्यबद्धता र सक्रिय सहयोग नै निर्णायक हुनेछ । किनकि राज्यको जिम्मेवारी निर्वाहमा नागरिकहरूको सहभागिता अभिन्न अंग हो । यही साभा प्रयासबाट मात्र देशले विधिको शासन र स्थायित्वतर्फ अग्रसर हुन सक्छ । यसले आगामी दिनमा हिंसाको राजनीति गर्नेहरू सचेत हुने र राज्यसत्तामा पुगेका राजनीतिक दलका नेता तथा कार्यकर्ताहरू पनि स्वार्थको राजनीति त्यागेर राष्ट्र निर्माणको राजनीतिमा लाग्न अभिप्रेरित हुनेछ ।

विश्वभर उथलपुथल ल्याएका २१ औँ शताब्दीका पाँच क्रान्ति

● हिमाल कोइवाला

काठमाडौँ- भदौ २३ र २४ गते भएको जेन-जी प्रदर्शनपछि नेपाली राजनीतिमा व्यापक उथलपुथल देखिएको छ । केपी शर्मा ओली नेतृत्वको शक्तिशाली सरकार संसारकै सम्भवतः छोटो आन्दोलनका कारण ढलेर पूर्वप्रधानन्यायाधीश सुशीला कार्की नेतृत्वमा अन्तरिम सरकार बनेको छ ।

अन्तरिम सरकारले आगामी फागुन २१ गतेका लागि मध्यावधि चुनावको मिति पनि घोषणा गरिसकेको छ । सोमबार मात्रै अन्तरिम सरकारमा तीनजना मन्त्री थपिएका छन् । अन्तरिम सरकार विस्तारको क्रम जारी छ ।

नेपालमा अहिले भएको प्रदर्शन र यसपछिको राजनीतिक उथलपुथल पहिलो र एकमात्रै घटना होइन । यसअघि वि.सं. २०६२-०६३ मा भएको दोस्रो जनआन्दोलनले राजसंस्था ढालेर लोकतान्त्रिक गणतन्त्र ल्याएको थियो । त्यसैगरी त्यसअघि २०४६ सालको आन्दोलनले पञ्चायती निरंकुश व्यवस्था ढालेर बहुदल फर्काएको थियो ।

२१ औँ शताब्दी शुरु भएदेखि विश्वभर विभिन्न किसिमका प्रदर्शन, क्रान्ति र आन्दोलन भइरहेका छन् । यीमध्ये कतिपय प्रदर्शन सफल भएका छन् भने कतिपयले असफलता भोगेका छन् ।

कतिपय प्रदर्शन र आन्दोलनले गृहयुद्धको स्वरूप लिएको उदाहरण पनि देख्न पाइन्छ । यहाँ हामी २१ औँ शताब्दीमा सर्वाधिक चर्चित ५ राजनीतिक प्रदर्शनबारे चर्चा गर्दैछौं ।

१. सर्बियाको बुलडोजर क्रान्ति (२०००)

२१ औँ शताब्दीको सुरुवातमा भएको महत्वपूर्ण क्रान्तिमध्ये सर्बियाली बुलडोजर क्रान्तिलाई लिने गरिन्छ । सन् २००० मा भएको यो क्रान्तिले स्लोभोदान मिलोसेभिचको अधिनायकवादी सरकारलाई पतन गरेर सर्बियामा लोकतान्त्रिक सरकार स्थापना गरेको थियो । मिलोसेभिचले आफ्नो शासनकालमा क्रोएसिया र बोस्निया हर्जगोभिनाविरुद्ध युद्ध छेडेका थिए । त्यस युद्धका क्रममा लाखौँ मारिए ।

युगोस्लाभियाको पतनसँगै शुरु भएको त्यस युद्धका कारण विश्वबाट एक्लिएको थियो । सर्बियाको आन्तरिक अवस्था पनि दयनीय थियो । ग्लोबल ननभायलेन्ट एक्सन डेटाबेसका अनुसार २१ औँ शताब्दीको शुरुमा सर्बियामा बेरोजगारी दर ५० प्रतिशतसम्म पुग्यो । तर, मिलोसेभिचले जनताको समस्या बेवास्ता गर्दै प्रहरी र सेनालाई बलियो बनाउनतिर ध्यान दिए ।

१९९६ को स्थानीय चुनावमा विपक्षी गठबन्धनले ४० भन्दा धेरै शहरहरूमा विजय हासिल गरेको थियो । यद्यपि मिलोसेभिचले त्यस चुनावको नतिजा नै प्रमाणित गरेनन् । मिलोसेभिचको यो कदमले पनि सर्बियामा तीव्र आक्रोश निम्त्यायो ।

पछि सन् २००० फेब्रुअरीमा मिलोसेभिचको विरोध गर्न ओट्पोर

(प्रतिरोध) नामक समूह सक्रिय भयो । यस समूहमा विद्यार्थी, आम नागरिकहरू, स्वतन्त्र सञ्चारमाध्यम, मजदुरहरू, स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि समावेश थिए । उनीहरूको मुख्य लक्ष्य मिलोसेभिचको सत्तालाई हटाउनु थियो ।

प्रदर्शनको मुख्य उद्देश्य सक्दो छोटो स्वतन्त्र रूपमा राष्ट्रपतीय निर्वाचन गरी राजनीतिक प्रणाली परिवर्तन गर्नु थियो । मिलोसेभिचविरुद्ध ओट्पोरले व्यापक प्रदर्शनको आयोजना गर्‍यो । प्रदर्शनमा लाखौँ मानिसहरू सहभागी भए । मिलोसेभिचले प्रदर्शनमा दमन गरे ।

उनले प्रदर्शनको समाचारमाथि सेन्सरसिप लगाए भने प्रदर्शनकारीको पनि व्यापक गिरफ्तारी गरियो । पछि उनले ओट्पोरलाई अवैध पनि घोषणा गरे । सन् २००० को सेप्टेम्बर २४ का दिन आयोजित निर्वाचनमा विपक्षी उम्मेदवार भोजिस्लाभ कोस्टुनिकाले भारी मत ल्याए । उनले ५० प्रतिशतभन्दा धेरै मत ल्याएका थिए ।

तर, निर्वाचन आयोजले उनको जितलाई अस्वीकार गर्दै दोस्रो चरणको निर्वाचनको घोषणा गर्‍यो । अक्टोबर ५ का दिन आयोजित प्रदर्शनमा दुई लाखभन्दा धेरै सहभागी थिए । प्रदर्शनकारीको आक्रोशित भीडले संसदमा भवनमा आगजनी गर्‍यो ।

प्रदर्शनकारीले बुलडोजर प्रयोग गरेर भवनहरू भत्काए । त्यसको भोलिपल्ट अक्टोबर ६ मा संवैधानिक अदालतले मिलोसेभिचको विपक्षमा फैसला सुनायो र, उनले पदबाट राजीनामा दिए ।

२. किर्गिजस्तानको टुलिप क्रान्ति (२००५)

किर्गिजस्तानमा सन् १९९१ को सोभियत संघ विघटनपछि अस्कार अयाकेभ डेढ दशकदेखि सत्तामा थिए । शुरुवाती चरणमा लोकतान्त्रिक हिसाबमा निर्वाचित भए पनि विस्तारै उनको सरकार भ्रष्टाचार, आर्थिक असमानता र सत्ताको दुरुपयोगका कारण बदनाम हुन थाल्यो ।

सन् २००५ को फेब्रुअरी २७ मा आयोजित संसदीय चुनावमा व्यापक धाँधली भयो । यस चुनावमा विपक्षी नेतालाई विभिन्न बहानामा भाग लिन दिइएन । अयाकेभको सत्तालाई निरन्तरता दिने प्रयासस्वरूप आयोजित चुनावी धाँधलीले थप

जनआक्रोश बढायो ।

त्यसवेला पिपुल्स मुभमेन्ट अफ किर्गिजस्तान (पीएमके) सरकारविरोधी गतिविधिमा सक्रिय थियो । यस अभियानको आह्वानमा प्रदर्शनको आयोजना गरियो । प्रदर्शनमा विपक्षी नेताहरू, विद्यार्थी समूह, विदेशमा बस्ने किर्गिज नागरिक, मजदुर, किसान, पेशागत संगसंगठनहरू आबद्ध थिए । संसदीय चुनावको नतिजा खारेज गरी अयाकेभले तत्काल राजीनामा दिनुपर्ने माग राख्दै आयोजित प्रदर्शनमा दशौँ हजार नागरिक सहभागी भए ।

चुनाव भएको मिति फेब्रुअरी २७ पछि राजधानी बिश्केकमा प्रदर्शन सुरु भयो । मार्च १३ सम्म आइपुग्दा जलालाबाद र ओश जस्ता शहरमा प्रदर्शन फैलिसकेको थियो । आक्रोशित प्रदर्शनकारीले सरकारी भवन कब्जा गर्न थालेका थिए । मार्च २४ का दिन बिश्केकको मुख्य चोकमा १५ हजारदेखि २० हजार प्रदर्शनकारी जम्मा भएका थिए । किर्गिजस्तानको राष्ट्रपति निवास किर्गिज ह्वाइट हाउस पनि प्रदर्शनकारीको कब्जामा गयो ।

त्यही दिन राष्ट्रपति अयाकेभ देश छाडेर रुस पुगे । मस्कोबाटै अप्रिल ३ मा उनले औपचारिक रूपमा राजीनामा दिएका थिए । उनको राजीनामासँगै कुरमान्बेक बाकियेभको नेतृत्वमा अन्तरिम सरकार बन्यो र जुलाई १० मा नयाँ राष्ट्रपतीय चुनाव भयो । यस निर्वाचनमा बाकियेभ नै विजयी भए ।

यस क्रान्तिले किर्गिजस्तानमा लोकतन्त्रको आशा त जगायो, तर बाकियेभको शासन लामो समयसम्म टिक्न सकेन । बाकियेभको सत्ता पनि २०१० मा अर्को क्रान्तिबाट समाप्त भयो ।

३. गुलाबी क्रान्ति (२००३)

सन् १९९१ मा सोभियत संघ विघटन भएपछि जर्जियाले पनि स्वतन्त्रता प्राप्त गरेको थियो । त्यसको छोटो समयमा नै सैन्य विद्रोहको बलमा राष्ट्रपति ज्मियाद गम्साखुर्दिया पदच्युत भए । सन् १९९५ मा आयोजित निर्वाचन जितेर एडुआर्ड शेभार्डनाइजेले जर्जियाली सत्ता सम्हाले ।

सुरुवाती चरणमा शेभार्डनाइजेको सरकार जनतामाझ लोकप्रिय थियो । सन् २००२ मा आयोजना भएको राष्ट्रपतीय निर्वाचनमा पनि उनकै जित भयो । तर, धेरैले चाहिँ धाँधली गरेर उनले दोस्रो कार्यकाल जितेको आरोप लगाए ।

दोस्रो कार्यकालसम्म आइपुग्दा उनको सरकार भ्रष्टाचार र आर्थिक अपचलनजस्ता प्रकरणमा मुछिन पुग्यो । सन् २००३ को नोभेम्बर २ मा आयोजित संसदीय चुनावमा पनि व्यापक धाँधली भयो । शेभार्डनाइजेको सत्तालाई कायम राख्ने प्रयासस्वरूप आयोजित निर्वाचनमा धाँधली भएपछि गर्‍यो । यही धाँधली गुलाबी क्रान्तिको आधार बन्यो ।

चुनावको नतिजा सार्वजनिक भएसँगै विपक्षी नेताहरू सडकमा उत्रिएर प्रदर्शन गर्न थाले । उनीहरूको प्रमुख माग थियो- चुनावको नतिजा खारेज, राष्ट्रपति शेभार्डनाइजेको राजीनामा र स्वतन्त्र चुनाव । प्रदर्शनकारीहरूले गुलाबको फूललाई विरोधको प्रतीक बनाए । क्रान्तिको शुरुवात नोभेम्बर ४ मा राजधानी टिब्लिसीमा भएको प्रदर्शनबाट भयो । शुरुमा प्रदर्शनमा थोरै सङ्ख्यामा मात्रै मानिसहरूको उपस्थिति देखिन्थ्यो ।

तर, नोभेम्बर २० मा सर्वोच्च अदालतले शेभार्डनाइजेको पक्षमा फैसला गरेपछि विरोधको स्वरूप व्यापक बन्दै गयो । नोभेम्बर २२ मा विपक्षी नेता मिखाइल साकाश्भिलीको नेतृत्वमा हजारौँ प्रदर्शनकारीले संसद भवन घेरे । सरकारले प्रहरी र सेना प्रयोग गरेर दमन गर्न खोजेको भएपनि सेना प्रदर्शनकारीको पक्षमा थियो ।

हातमा गुलाब बोकेका प्रदर्शनकारीसामु राष्ट्रपति शेभार्डनाइजे निरीह भए । शेभार्डनाइजेले नोभेम्बर २३ मा राजीनामा दिए र भागेर रुस पुगे । पछि सन् २००४ को जनवरीमा आयोजित नयाँ राष्ट्रपतीय चुनावमा साकाश्भिली निर्वाचित भए । संसदीय निर्वाचनमा पनि उनकै गठबन्धन विजयी भयो ।

४. वङ्गलादेशको जुलाई क्रान्ति (२०२४)

वङ्गलादेशमा सन् २००९ देखि शेख हसिना प्रधानमन्त्रीको पदमा थिइन् । धेरैले उनको शासनलाई अधिनायकवादी चरित्रको ठान्थे । उनले आफ्नो शासन लम्ब्याउन विपक्षीको आवाज दबाउने, विपक्षीलाई चुनावमा भाग लिन बन्देज लगाउने काम गरेकी थिइन् । सन् २०१४, ०१८ र ०२४ मा भएको चुनाव व्यापक धाँधली भएको आशङ्का गरिएको थियो ।

क्रमशः अर्को अंकमा

“दिगो विकास व्यवस्थित शहर : स्वच्छ समृद्ध सूर्यविनायक नगर”

सूर्यविनायक नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

कटुञ्जे, भक्तपुर, बागमती प्रदेश, नेपाल

सामाजिक सुरक्षा भत्ता परिचयपत्र नवीकरण सम्बन्धी अत्यन्त जरुरी सूचना

जेष्ठ नागरिक

एकल महिला

अशक्त / अपाङ्ग

बालबालिका

सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गरिरहेका लाभग्राहीले २०८२ सालको श्रावण १ गते देखि भदौ मसान्तसम्म सामाजिक सुरक्षा भत्ता परिचय पत्र, नेपाली नागरिकताको प्रमाण पत्र र राष्ट्रिय परिचय पत्र नठुवर लिप्पर आफ्नो स्थायी ठेगाना रहेको वडामा स्वयं वा संरक्षक/माथवर उपस्थित भई अनिवार्य रुपमा परिचयपत्र नवीकरण गर्नु पर्ने ।

तोकिएको समयमा नवीकरण नगराएमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रदान गरिने छैन ।

फोटोशपलाई चुनौती दिने गुगलको “नानो बनाना” एआई: अब फोटो सम्पादन सजिलो, द्रुत र स्मार्ट

काठमाडौँ । फोटो सम्पादनको दुनियाँमा क्रान्ति ल्याउने उद्देश्यसहित गुगलले हालै सार्वजनिक गरेको नयाँ एआई टुल ‘नानो बनाना’ (Nano Banana) ले डिजिटल डिजाइन र फोटो एडिटिङ क्षेत्रलाई नयाँ मोडमा ल्याएको छ । आधिकारिक रूपमा ‘Gemini 2.5 Flash Image’ भनेर चिनिने यो उपकरणले सामान्य प्रयोगकर्ता देखि पेसागत डिजाइनरहरूलाई लक्षित गर्दै शक्तिशाली र सहज फोटो सम्पादन सुविधा उपलब्ध गराएको छ ।

गुगलले दावी गरेअनुसार, ‘नानो बनाना’ ले लामो समयदेखि एआईमा देखिँदै आएको क्यारेक्टर लाइक्नेस (Character Likeness) र सिन कन्सिस्टेन्सी (Scene Consistency) को समस्यालाई समाधान गर्न सक्षम छ । यसले प्रयोगकर्ताले टेक्स्ट प्रम्प्टको माध्यमबाट मात्र आफ्ना फोटोहरू परिष्कृत, रूपान्तरण तथा पुनःनिर्माण गर्न सक्ने सुविधा दिन्छ, जुन एडोबी फोटोशप जस्ता परम्परागत उपकरणहरूका लागि चुनौतीको विषय बन्न सक्ने देखिन्छ ।

फिचरले भरिपूर्ण नानो बनाना एआई

५. पृष्ठभूमि हटाउने र परिवर्तन गर्ने
एक क्लिक वा प्रम्प्टमा फोटोको पृष्ठभूमि हटाएर नयाँ वातावरणमा रूपान्तरण गर्न सकिने यस फिचरले सामाजिक सञ्जाल सामग्री निर्माता तथा डिजिटल मार्केटिङमा काम गर्नेहरूलाई विशेष फाइदा पुर्याउनेछ ।
६. कपडा परिवर्तन र फेसन इडिटिङ
फेसन डिजाइनर तथा ई-कमर्स व्यवसायीका लागि यो टुल निकै उपयोगी हुन सक्छ, किनभने यसमार्फत फोटोमा देखिएका कपडाको शैली सहजै परिवर्तन गर्न सकिन्छ ।
७. सिन ट्रान्सफर्मेसन
जुनसुकै तस्विरलाई नयाँ वातावरणमा रूपान्तरण गर्न सकिने फिचरले फोटोको मूड र कथा नै परिवर्तन गर्न सक्ने सम्भावना खोлиदिएको छ ।
८. वस्तु हटाउने, फोटो पुनःस्थापना र कलात्मक इफेक्टहरू
तस्विरबाट अवाञ्छित वस्तु हटाउने, पुराना तथा बिग्रिएका फोटोहरू पुनः जिवन्त बनाउने र वाटरकलर, कार्टुनजस्ता कलात्मक इफेक्टहरू राख्न मिल्ने फिचरले फोटोशपका परम्परागत क्षमतालाई समेत चुनौती दिएको छ ।
९. एआई प्रम्प्टबाट फोटो एडिट गर्ने सजिलो तरिका
गुगल नानो बनाना प्रयोग गर्न प्रयोगकर्ताले केवल Gemini एप वा न्युनभि AI Studio खोल्नुपर्छ । त्यहाँ फोटो अपलोड गरेपछि, आवश्यक सम्पादनका लागि प्राकृतिक भाषामा टाइप गर्न सकिन्छ ।
१. सहज तर सशक्त सम्पादन क्षमता
नानो बनानाले फोटो सम्पादनमा आवश्यक सादगी र परिष्कृतता दुवैलाई सँगै ल्याएको छ । यो टुल सामान्य प्रयोगकर्ताका लागि प्रयोगमैत्री भए पनि, यसले पेशेवर गुणस्तरको नतिजा दिन सक्छ ।
२. क्यारेक्टर र स्टाइल कन्सिस्टेन्सी
एआईले तस्विरमा देखिएका व्यक्तित्व वा वस्तुको पहिचान कायम राख्ने क्षमता राख्छ । यसको अर्थ, कुनै फोटो सम्पादन गर्दा मूल पात्रको रूप वा शैलीमा विचलन हुँदैन ।
३. मल्टि-टर्न एडिटिङ
एकैपटक सम्पादन पूरा नगरी, प्रयोगकर्ताले चरणबद्ध रूपमा तस्विर परिष्कृत गर्न सक्छन् । जस्तै—पहिलो चरणमा भित्तामा रङ्ग, दोस्रोमा फर्निचर थप्न सकिन्छ, जसले गर्दा सम्पूर्ण कोठाको स्वरूप सुसंगत रहन्छ ।
४. मल्टि-इमेज फ्युजन
यो सुविधाले दुई वा बढी तस्विरलाई एउटै दृश्यमा मर्ज गरी नयाँ दृश्य निर्माण गर्न सक्छ, जुन फोटो कम्बिनेसनमा क्रान्तिकारी प्रयोग हो ।

दर्ता नं. २०४१(२२)/०९९/०९७

नेपालको दर्ता नं. : १९९१

प्यान नं. : २०२८६९०२८

नेपालको

सिद्धार्थ

“आर्थिक तथा सामाजिक समृद्धिको सम्भेदार”

बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

Siddhartha Saving & Credit Co-operative Ltd.

पत्र संख्या : २०८२/०८३

चलानी नं. : ०१४

सदस्य श्री ज्यू

मिति: २०८२/०९/०२

विषय : सोही वार्षिक साधारण सभामा उपस्थिति हुने बारे ।

यस सिद्धार्थ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. को मिति २०८२/०४/१६ गते शुक्रवारका दिन बसेको संचालक समितिको ३५८ औं बैठकको निर्णय बमोजिम निम्न मिति, समय र स्थानमा निम्न प्रस्तावहरू माथि छलफल गरि निर्णय लिन संस्थाको १६औं वार्षिक साधारण सभा बस्ने भएकोले यहाँको उपस्थितिको लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

साधारण सभा हुने मिति, समय र स्थान

मिति	: २०८२ आश्विन ४ गते शनिवार
समय	: दिउँसो १२:१५ बजे
स्थान	: यच्चु पाटी भैन्थु, शंखधर चोक ।

छलफलका प्रस्तावहरू

१) संचालक समितिको आ.व ०८१/०८२ को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन र आ.व. ०८२/०८३ को प्रस्तावित कार्यक्रमहरू सम्वन्धमा ।

२) आ.व ०८१/०८२ को आर्थिक प्रतिवेदन र आ.व ०८२/०८३ को अनुमानित बजेट सम्वन्धमा ।

३) लेखा सुपरिवेक्षण समितिबाट प्रस्तुत आ.व ०८१/०८२ को प्रतिवेदन सम्वन्धमा ।

४) आ.व ०८१/०८२ को लेखा परिक्षण प्रतिवेदन सम्वन्धमा ।

५) आ.व ०८२/०८३ को लागि लेखा परिक्षक नियुक्ति र निजको पारिश्रमिक तोक्ने सम्वन्धमा ।

६) आन्तरिक नीति तथा कार्यविधिहरू संशोधन र पुर्नलेखन गर्ने सम्वन्धमा ।

७) संचालक समितिको निर्णय अनुमोदन गर्ने सम्वन्धमा ।

८) विनियम संशोधन तथा पुर्नलेखन गर्ने सम्वन्धमा ।

९) शेयर लाभांश, संरक्षित पूँजी फिर्ता कोष सम्वन्धमा ।

१०) सहकारी संस्था एकीकरण गर्ने सम्वन्धमा ।

११) निर्णय पुस्तिकामा प्रमाणित गर्न प्रतिनिधि चयन गर्ने सम्वन्धमा ।

१२) विविध ।

सचिव
(सोहन कायस्थ)

पुनश्च :

१) साधारण सभामा स्वयम् उपस्थित भई साधारण सभामा भाग लिने सदस्यहरूलाई मात्र परिवहन खर्च उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको छ ।

२) साधारण सभामा उपस्थित हुँदा अनिवार्य रूपमा पत्र वा पासबुक लिई उपस्थित हुन अनुरोध छ ।

३) साधारण सभा हुने दिन बिहान ११:३० बजे देखि उपस्थिति जनाउने पुस्तिका खुल्दा राखिने व्यवस्था गरिएको छ ।

४) बाल बचतकर्ताहरूलाई मायाको सीमात वितरण गर्ने हुँदा बचतकर्ता अभिभावक सहित उपस्थित हुन अनुरोध छ ।

SIDDHARTHA SACCOS

समृद्धिको सम्भेदार

मध्यपुर थिमि-४, शंखधर चोक, भारतपुर ।

फोन : ५०८३४२६, ५०८३२१४

ईमेल : siddhartha_saccos@hotmail.com

फेसबुक: www.facebook.com/Siddhartha Saccos

काठमाडौँ । अब पढ्न चशमा लगाउनुपर्ने भन्फटबाट मुक्ति पाइने सम्भावना देखिएको छ । वैज्ञानिकहरूले एक यस्तो विशेष आई ड्रप विकास गरेका छन्, जसले उमेरसँगै देखा पर्ने दृष्टि समस्या ‘प्रेसबायोपिया’ बाट राहत दिलाउने आशा गरिएको छ । दुई वर्ष लामो अन्तर्राष्ट्रिय अध्ययनले देखाएको छ कि यो औषधिले पढ्नका लागि चशमाको आवश्यकता हटाउन सक्छ ।

प्रेसबायोपिया भनेको उमेरसँगै आँखा भित्रको लेन्सको लचिलोपन (भिहव्दर्पण्थ) घट्दै जानु हो, जसले गर्दा नजिकको वस्तु हेर्न गाह्रो हुने गर्दछ । यो अवस्था सामान्यतया ४० वर्षपछि देखा पर्छ र हालसम्म यसको मुख्य समाधान चशमा, कन्ट्याक्ट लेन्स वा लेजर सर्जरी नै मानिएको छ । तर, अब वैज्ञानिकहरूले एक नयाँ विकल्पको विकास गरेका छन् - पिलोकार्पीन र डायक्लोफेनैकयुक्त आई ड्रप ।

युरोपियन अध्ययनको प्रभावकारी नतिजा

युरोपियन सोसाइटी अफ क्याटेरेक्ट एन्ड रिफ्रेक्टिभ सर्जन्सको नेतृत्वमा गरिएको दुई वर्षे अध्ययनमा हजारौं मानिसहरूलाई सहभागी गराइएको थियो । अध्ययनमा दैनिक दुई देखि तीन पटक पिलोकार्पीन र डायक्लोफेनैकयुक्त ड्रप प्रयोग गरिएका सहभागीहरूले नजिकको वस्तु प्रष्ट देख्न सक्ने क्षमता निकै हदसम्म बढेको पाइयो । अधिकांशले चशमा बिना नै स-साना अक्षरहरू सजिलै पढ्न सके र यो प्रभाव दुई वर्षसम्म कायम रहेको देखियो ।

फरक डोज, फरक प्रभाव

अध्ययनले देखाएको छ कि हल्का प्रेसबायोपिया भएका व्यक्तिहरूमा कम मात्राको ड्रप नै प्रभावकारी देखियो भने गम्भीर अवस्थामा उच्च डोज आवश्यक पर्‍यो । यसले यो औषधि समस्या अनुसारको मात्रामा प्रयोग गर्न सकिने लचिलोपन रहेको देखाउँछ ।

साइड इफेक्ट सामान्य, प्रभाव दीर्घकालीन

आई ड्रप प्रयोगकर्तामध्ये केहीले हल्का टाउको दुखाइ, अस्थायी धमिलो दृष्टि र सामान्य जलनको अनुभव गरेका थिए, तर ती सबै असर अस्थायी र सामान्य रहेको अध्ययनकर्ताहरू बताउँछन् । अत्यन्तै कम अवस्थामा मात्र गम्भीर असर, जस्तै रेटिना सम्बन्धी समस्या देखिएको थियो ।

भविष्यको लागि आशाजनक विकल्प

विशेषज्ञहरूका अनुसार यो आई ड्रप एक सरल, सुलभ र गैर-सर्जिकल विकल्पको रूपमा चर्चामा आएको छ । तथापि, दीर्घकालीन प्रभावकारिता र सुरक्षा सुनिश्चित गर्न अझ व्यापक अनुसन्धान आवश्यक हुने सुझाव पनि दिइएको छ ।

रुघाले नाक बन्द भएमा घरेलु उपचार

काठमाडौँ । वर्षा र बदलिँदो मौसमसँगै रुघा र चिसोको समस्या सामान्यजस्तै हुन्छ । मौसममा आएको बारम्बारको परिवर्तन, भाइरल संक्रमण र कमजोर रोगप्रतिरोधात्मक क्षमताले गर्दा धेरै मानिसहरू चिसो-रुघाको शिकार हुने गर्छन् । विशेषगरी नाक बन्द हुँदा सास फेर्न समेत गाह्रो हुने र दैनिक कामकाजमा पनि असर पर्न सक्छ ।

धेरैजसोले औषधि सेवन गरेर राहत खोज्ने प्रयास गर्छन्, तर कतिपय अवस्थामा औषधिका साइड इफेक्टले भन्नु समस्या बढ्न सक्छ । यस्ता अवस्थामा घरेलु तथा प्राकृतिक उपायहरू निकै प्रभावकारी साबित हुन सक्छन् । चिकित्सकहरूका अनुसार केही घरेलु उपायहरूले तुरुन्त राहत प्रदान गर्न सक्छन् ।

यहाँ प्रस्तुत छन् चिसो र रुघा लागेमा राहत दिलाउने घरेलु उपाय:

१. वाफ लिनुहोस्
- नाक बन्द हुँदा सबैभन्दा छिटो राहत दिने उपाय हो—वाफ लिने प्रक्रिया । यसका लागि एक भाँडामा तातोपानी तताएर त्यसमा केही थोपा विक्स वा टी-ट्री तेल हाल्नुहोस् । टाउकोमा तौलिया ओढेर सो भाँडाबाट उठेको वाफ नाक र मुखबाट गहिरो गरी लिनुहोस् । दिनमा २-३ पटक यो प्रक्रिया दोहोर्‍याउनु लाभदायक हुन्छ ।
२. नुनपानीले गरारा गर्नुहोस्
- घाँटी दुख्ने र कफ हटाउन नुनपानीले गरारा गर्नु अति प्रभावकारी मानिन्छ । आधा गिलास मनतातो पानीमा एक चम्चा नुन मिसाएर दिनमा दुई पटक गरारा गर्दा नाकको अवरोध हट्छ र भाइरल संक्रमण पनि कम हुन्छ ।
३. मनतातो पानीमा मह मिलाएर पिउनुहोस्
- मनतातो पानीमा मह मिसाएर पिउँदा नाक खुल्ने मात्र होइन, भाइरस नष्ट गर्नसमेत मद्दत पुग्छ । महमा रहेको एन्टिब्याक्टेरियल र एन्टिभाइरल गुणले चिसोको संक्रमण हटाउन सहयोग गर्छ । दिनमा २-३ पटक सेवन गर्न सकिन्छ ।
४. अदुवा-तुलसीको चिया पिउनुहोस्
- अदुवा र तुलसीका पातहरूलाई पानीमा उमालेर बनाइएको चिया चिसो तथा रुघा लागेको अवस्थामा निकै उपयोगी हुन्छ । यो चिया पिउँदा नाकको अवरोध खुल्छ र शरीरको रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता पनि बढ्छ । आवश्यक परेमा स्वादका लागि मह मिसाउन सकिन्छ ।
५. सरस्युको तेल प्रयोग गर्नुहोस्
- सरस्युको तेलमा पनि एन्टिब्याक्टेरियल गुण हुन्छ । यसलाई हल्का तताएर प्रत्येक नाकको प्वालमा केही थोपा राख्दा तत्काल राहत मिल्छ । यो विधि दिनमा एक पटक अपनाउन सकिन्छ ।
- सस्तो र सजिलो यी घरेलु उपायहरू अपनाएर नाक बन्द हुने जस्तो असहज समस्या सहजै समाधान गर्न सकिन्छ । तर, लक्षणहरू लामो समयसम्म रहिरहेमा चिकित्सकको सल्लाह लिनु आवश्यक हुन्छ ।
- सूचना: माथि उल्लेखित उपायहरू सामान्य जानकारीका लागि हुन् । व्यक्तिगत स्वास्थ्य अवस्था अनुसार फरक असर गर्न सक्छन्, त्यसैले गम्भीर समस्या भएमा चिकित्सकको परामर्श अनिवार्य लिनुहोस् ।

